

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po nje, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije

Za inserate se plačuje od enostopne petvine za enkrat 40 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnice proste.

## Seidler in državni zbor.

Maribor, 16. julija.

Danes, v torek, dne 16. julija, ko to pišemo, se je zopet sestel državni zbor. Rešiti bi moral pred vsem začasni državni proračun do novega leta in dovoliti vladi vojne potrebe. Kljub dolgotrajnim pogajanjem in mešetarjenjem Seidlerjeva vlada se do danes ni dobila večine za se v državnem zboru. S Seidlerjem grede samo Nemci in sicer liberalni in nacionalni ter krščanskosocialni, a teh je daleč premalo za večino. Slovani, zlasti Jugoslavi in Čehi, ne marajo nič imeti skupnega s Seidlerjevo vlado, ki

Tudi nemški socialni demokrati in Poljaki so izjavili, da ne dovolijo sedanjemu ministru proračuna. Del Italijanov in Ukrajincev bi morda glasoval z vlado, pa to izdaleka ne zadostuje za večino. Ministrski predsednik Seidler, ki se drži ministrskega sedeža, kakor cek kože, je v soboto, dne 15. julija, nenadoma za 9. uro zvečer poklical k sebi načelnike klubov, češ, da jim ima sporočiti važne stvari. Seidler, ki je neposredno pred sestankom z načelniki klubov prišel od cesarja, ni vedel povedati prav nič zanimivega in važnega. Povpraševal je le samo voditelje strank, kaj in kako bo z državnim zborom. Dr. Korošec je Seidler nagovoril: „Povabil sem Vas, da Vas vprašam, ali bo prišlo v zasedanju državnega zbora do burnih prizorov, ki bi mogli škodovati ugledu države in vzbuditi vtis, da nismo složni med seboj. Sicer ni v teku nobena taka zadeva, da bi bila država vsled burnih dogodkov v parlamentu ravno sedaj posebno ogrožena, vendar je za mene važno, da si ustvarim sliko poteka parlamentarnega zasedanja.“ — Dr. Korošec: „Ali bodo prišli do burnih prizorov ali ne, na to vam jaz ne morem dati nikakega odgovora. Mi Jugoslavi bomo v parlamentu postopali tako kakor je naša dolžnost. Ako nastane vsled tega kakšna škoda, potem nismo krivi mi, temveč Vi, ekscelencija, ki ste s svojo politiko ustvarili položaj, v katerem se nahajamo.“ — Ministrski predsednik je nato naznanil dr. Korošcu, da namerava govoriti v svojem govoru tudi o jugoslovanskem vprašanju. Poslanec Korošec: „Pa morda tako, kakor ste govorili nedavno v seji načelnikov strank?“ (Seidler je takrat proglasil Slovence kot nekako nemško posestno stanje in se je izjavil za ureditev jugoslovanskega vprašanja brez Slovencev.) — Seidler: „Da, podobno.“ — Dr. Korošec: „Nato vam moram le povedati, da bodete s tako izjavo vllili olja v ogenj.“ — Na opetovano Koroščevo vprašanje, kaj pomenijo današnja nočna izpraševanja, vitez Seidler ni hotel ali ni mogel dati nobenega jasnega odgovora.

Seidler in Nemci so se zadnje dni silno trudili, da bi pridobili nemške socialne demokrati za državni proračun. Listi so že pisali, da se ustanovi nemška zveza (blok), v kateri bi bili nemški nacionalci, liberalci, krščanski socialci in socialni demokrati. Poslednji so za slučaj vstopa v vladno večino baje zahtevali: splošno volilno pravico za občino in deželne zbornice, delavske zbornice in starostno varovanje. Pogajanja pa so se razbila, ker so delavske množice radi gladi, ki vlada med njimi, nezadovoljene in razburjene. Tako je Seidlerjev nemški blok splaval po Donavi. Dokler je na krmilu Seidler, bodo zoper vlado tudi Poljaki, ki so trdno odločeni, storiti vse, da strmoglavijo sedanjega načelnika vlade.

V seji načelnikov strank v pondeljek, dne 15. t. m. je dr. Korošec v imenu Jugoslovanskega kluba zahteval, naj se pred prvim čitanjem proračuna priuosti k razpravi nujno vprašanje Jugoslovancev glede miru. Po prvem čitanju državnega proračuna pa naj pride v pretres vprašanje o prehrani, zveza z Nemčijo, protustavna mirovna pogodba v Bresli, Litovskem, nameravana priklonitev Bosne k Ogrski, in Dalmacije k Hrvatski in preganjanje Jugoslovancev po civilnih in vojaških oblastih. Zahteva dr. Korošca je Nemce zelo vznemirila.

Seidler je torej sedaj še vedno brez večine, kakor je že bil marsikateri vojskovodja v sedanjih vojni brez sreče. Položaj je danes tak, da Seidler ne more ustavno vladati, ker nima večine v državnem zboru. Seidlerjeva vlada je večine najbrž nikdar tudi dobila ne bo. Tako sta torej zdaj dve možnosti: Ali Seidler odstopi, ali pa bo vlada poslala državni zbor domov in bo vladala po svoje, kakor se ji bo pač spopoljubilo. Poslednje pa je težko verjetno, ker bi v

inozemstvu napravilo zelo slab utis ter bi avstrijsko vprašanje spravilo v pretres vse Evrope.

Ko bodo dobili naši čitatelji „Slovenskega Gospodarja“ v roke, se bo politični položaj morda že nekoliko razjasnil. Eno pa je gotovo: Preko nas Slovanov se v Avstriji ne bo dalo vladati. Slovani štejemo v Avstriji 18 milijonov prebivalcev, kema 10 milijonov. Naj pride, kar hoče, Jugoslovanci smo v zvezi s Čehi pripravljeni se boriti tako dolgo, dokler ne dosežemo svojih pravic, svoje svobode in samostojnosti.

## Grof Burian o zunanjem položaju

Naš zunanji minister grof Burian je o zunanjem položaju avstrijskemu in ogrskemu ministrskemu predsedniku poslal razpravo, v kateri med drugim pravi:

V sredi grozne in za osrednje velesile vselej vspešne obrambne borbe nočejo osrednje velesile izvjevati ničesar drugega nego pripravljenost in voljo za mir pri naših sovražnikih. Ako združimo vse to, kar so naši sovražniki označili za svoj vojni cilj, spoznamo tri skupine stremljenj, s katerimi skušajo opravičiti nadaljevanje krvoprelitja.

Udeležili bi se naj ideali človečanstva. Vladala bi naj svoboda vseh narodov, ki bi naj v bodoče tvorili svetovno zvezo in bi naj poravnali svoje spore ne več z orožjem, ampak potom svetovnega razsodišča. Vsako medsebojno gospodstvo bi naj bilo izključeno.

Na račun osrednjih velesil bi se naj izvršile razne spremembe ozemlja. Te namere za priklonitev ozemlja so, četudi s spremembami, drebno znane. Vrhu tega se pa tudi obstoja namen, zlasti kar se tiče Avstrije, je notranje razkosati, da bi se iz nje ustvarile nove državne tvorbe.

Končno se še hočejo naši sovražniki maščevati nad nami ter zahtevajo, da se kaznujemo za naše zločine. Hočejo, da delamo pokoro in se kesamo, ker smo se upali braniti pred sovražnimi napadi in še celo vspešno braniti. Našo sposobnost za brambo imenujejo militarizem in ta bi morala biti uničen.

Ako naši sovražniki mir, ki je bil sklenjen na vzhodu, označujejo kot svarilni zglod in kot strašilo, kako mi postopamo s premaganimi sovražniki, ne moremo spoznati v tem očitku nobene dejanske upravičenosti, pač pa moramo opozarjati na to, da ni nobeni vojskovođi se državi kedaj treba priti v položaj Rusije ali Rumunije, ker smo vendar vselej pri o, ji, da stopimo v mirovna pogajanja z vsemi državami, s katerimi es vojskujemo.

Nepremagljiva se še pa zdi trma, s katero se zahtevajo ozemlja Alzacija-Lorene, Tridenta, Trsta, nemških naselbin itd. Tukaj je meja naše pripravljenosti za mir, v okvirju te meje se lahko vse razpravlja, le ne o našem lastnem posestnem stanju.

Od Avstro-Ogrske hoče sovražnik ne samo odtrgati, po čemer hrepeni, ampak napad bi se naj izvršil še tudi na notranji ustroj države in bi se jo naj kolikor le mogoče razkosalo. Ko se sovražniki prišli do spoznanja, da za zmago nad nami ne zadostujejo več druga vojna sredstva, se je hipno neizmerno pomnožilo zanimanje za naše notranje razmere.

Četverosporazum je v tej vojni odkril svoje srce za te zadeve tako pozno, da marsikateri sovražni državnik govori o takih narodnostnih vprašanjih, o katerih pred vojno nač ni imel nobene slutnje.

Naši sovražniki nas hočejo z ofenzivo hujskanja notranje oslabbti in nas napraviti brez brambe, razbiti hočejo naš zelo močen organizem, da bi potem oslabbjene dele spravili v službo za svoje namene.

Ena polovica Avstro-Ogrske bi se naj uničila. Da se napravi druga polovica ro nezaprošenih receptih naših sovražnikov srečna, v te svrhe bi se naj nadaljevala brezsmiselna vojna

Kakor se je to v teku stoletij vedno dogajalo bodo države in narodi monarhije svoje notranje naloge sporazumno s svojim vladarjem že sami uredili. Monarhija odločno odklanja vse tuje poseze v vsaki obliki v naše notranje zadeve, ravno tako kakor se ni nikdar bavila s tujiimi zadevami.

Gotovo je, da vsled te vojne grozno trpimo, toda bolj trda nego naša usoda je naša trdna volja, da se bojujemo za našo dobro pravico, dokler sovražnik ne bo odjenjal od svojih človeštvo mamečih in

napačnih nazorov in dokler ne bo opustil svojega naklepa po preobratu.

Zaščito našega trdnega zaupanja v teh tako usodepolnih in resnih urah tvori slejkoprej naše enotne, iste vojne cilje zasledujoče vojne zveze, predvsem naša stara zveza z Nemčijo, ki se je v miru in v vojni izkazala za blagoslov prinašajočo in katera nam naj vsled nerazdeljene volje narodov, ki se nahajajo v njenem varstvu, tudi v bodoče ostane varna podlaga, da se z združenimi močmi izvijemo iz svetovne krize ter da zatem s krepko medsebojno podporo vse obnovimo in se zopet povrnemo nazaj k mirnemu in varnemu državnemu in gospodarskemu življenju. Stremljenje zavezniških vladarjev in njihovih vlad je, da odnošaji med Avstro-Ogrsko in Nemčijo postanejo tesnejši in pristržnejši. Zveza naj bi imela tudi v bodoče kakor dosedaj izključno značaj obrambe. Trdno bi naj temeljila na zadovoljivi rešitvi vseh vsled vojne nastalih in skupno naš vseh se tikajočih vprašanj.

Nova zavezniška pogodba bi naj ne vsebovala samo političnih odnošajev obeh držav, marveč bi tudi naj bila povod, kako se naj prihodnje, vedno bolj tesne gospodarske, vojaške in druge razmere prilagodijo spremenjenim razmeram in nazorom.

## Vojna in mir.

Upanje na skorajšnji mir je vedno manjše. Odnehati noče ne Nemčija, ne četverosporazum. Na obeh straneh se še vedno pripravljajo na nove boje na nove ofenzive. Največje vojne priprave so zdaj v Ameriki. Na tisoče in stotisoče mož hiti pod zastavo, se uri v orožju. Na stotine ladij vozi vojaštvo, topove, strelivo in živila v Evropo na pomoč sovražnikom Nemčije. Belokožci, Indijanci in črnci, vse hiti na fronto. Iz Afrike in Avstralije vozijo parniki sveže moštvo na zapadno bojišče. Skoro ves svet je na nogah. In zakaj? Vsenemška struja,

odklanja sporazumni mir ter sanja o nemškem zmagovitim miru, četverosporazum pa še vstraja pri svojih starih zahtevah, da se mora dati vsem narodom pravica samoodločbe. Francozi pa zahtevajo, da se jim vrne Alzacija in Lorena. Svicarska brzojavna poročevalnica poroča dne 12. julija, da je angleški ministrski predsednik Lord Zorž v svojem zadnjem govoru izrecno povdarjal, da naši sovražniki četverosporazum ne zahtevajo niti pedi prave nemške zemlje. A kljub temu kažejo vsa znamenja, da nemška vlada vsled vsenemškega pritiska ni voljna sprejeti pogoje sporazumnega miru. Socialdemokrat Ebert je v nemškem državnem zboru dne 13. t. m. odločno povdarjal, da je ogromna večina nemškega ljudstva že sita vojske, a da so vsenemci tisti, ki preprečujejo mir. Neodvisni socialist Geyer je izjavil: „Sedanje bojevanje ni obrambna vojska, temveč vojska za svetovno gospodstvo, vojska za gospodovanje sile in moči nad pravico. Kdor pošeno misli o miru, mora odkloniti denarna sredstva za nadaljevanje vojske.“ In kljub temu je večina državnega zbora sprejela predlogo, da sme vlada najeti 18 milijard novega vojnega posojila. Tudi Anglija, Amerika in Francija so najele zadnji čas skupno 32 milijard novih posojil za nadaljevanje vojske.

Na frontah je sedaj položaj tale: V Italiji je bilo nekaj časa mirno, sedaj pa postaja bojevanje spet živahno, posebno v gorovju. V Albaniji se smo umaknili pred sovražno silo za 10 do 20 km v gorovje. Nekateri listi poročajo, da smo izgubili mesto Drač ob Adriji. Uradno pa še ta vest ni potrjena. Na Francoskem se na obeh straneh pripravljajo na velike boje. Na nekaterih mestih, n. pr. v Flandriji je začela nemška armada dne 15. t. m. napadati tamošnju sovražno silo in je že prvi dan prišla nekoliko naprej.

Upanje na mir je sedaj še samo želja in sanje.

## Nemška ofenziva na zahodu.

Dne 15. t. m. so Nemci na Francoskem zopet začeli z ofenzivo. Tokrat so se navalili z vsoto silo na črto med mestoma Chateau-Thierry —